

Eestimaale lasti vesi juunikuus peale!

Autor

Ain Kallis

Sääraseid kommentaare nagu «Näe, valimised möödas ja ongi rahvas unustatud!» -☒ «Lihtsalt tõmmati meile vesi peale!» -☒ «Aitab, võiks juba kraanid kinni keerata - laulupidu ukse ees!» võis kolleegide suust kuulda ligi kuu aega.

Ja pole ka mingi ime: 8. juunil, just siis, kui kogu progressiivne astronoomia- (ETV järgi astroloogia-) huviliste pere valmistus jälgima põnevat Veenuse Päikesest üleminekut, kukkus vihma kallama. Ja kallab seniajani. Tol tähtsal hommikul kostis aga raadiost, oh üllatust: «Selle kauaoodatud vihma tõi Eestisse Siiri Oviir! Hääletage keskerakondlase nr poolt!»

Sadu oli seks ajaks tõesti oodatud - aprillis sadas riigis vaid napp kolmandik, mais kolmveerand veenormist. Kardeti juba tunamulluse põua-aasta kordumist.

Kaheksandal aga tuli Tartus maha 44-millimeetrine veekiht (juuni norm on 62 millimeetrit), vägevaim sadu sel aastal. Filosoof Georg Lichtenbergi parafraaseerides ☒ vihma oli nii palju, et inimesed mustaks ning autod puhtaks said!

Juuni teisel laupäeval said Lelles kokku Eesti ilmavaatlejad, -huvilised, -targad. Loodeti kohale saabuvat ka uut tegusat ilmategijat. Kuid asjata. Valimised ootasid, Brüssel ootas.

Kannatustekuu

Valimistepäev oli ilma poolest igati soodus, ei liialt soe, külm ega sajune. Väärikaid valitavaid oli aga liiga palju. Vaid Toomas Hendrik Ilves võis rahumeeli ringi jalutada, ümisedes: « ei kikilipsu vastu saa siin maapeal keegi veel!» Tema konkurendid said oma külma duši kaela hilisõhtul.

Põhjamaise suve kapriiside all kannatasid peale kaasmaalaste muidugi ka Jesus Christ Superstar ja teised kauged külalised Juudamaalt.

Kõige tähtsamal, 11. juuni õhtul, kallas Tartus Vanemuise mäel paari tunniga alla ligi seitse millimeetrit vihma (füüsikahoone sademetemõõtja andmed), õhusooja oli vaid 15 kraadi ümber. Võrdluseks: samal päeval mõõdeti Jeruusalemmas 37 kuumakraadi, värskendavast vihmast vaid unistati.

Vabaõhuetenduste korraldajad võiksid ükskord loobuda meie kliimale sobimatute muusikalide või ooperite lagedale toomisest. Poolpalja lõdiseva Radamese, Aida mehe asemel oleks märksa loomulikum näha mulgi vammuses Rehepappi laulmas.

Mulgimaa tornaadod

Kuu keskel kuulis enamik eestlastest esmakordselt Pinska ja Matapera külast. Neid visiteerisid kaks tornaadot-trombi-tuulispaska. Pildistada õnenestunud pööris oli tüüpiline, nagu filmidest oleme näinud: lehtrikujuline, musta pilve all ning tegi ka tornaadolikke tükke ☹️ lõhkus maju, juuris puid, keeras suure kraana külili, samuti mürises kaubarongi häälega.

Ilmselt oli tegemist F2 klassi kuuluva pööristormiga, milles tuule kiirus küündib 50 kuni 70 meetrini sekundis.

Kui ilma poolest sarnases 1998. aasta juunis loetleti Eestis trombe keerlemas vähemalt 24 tükki, siis sel suvel on asi õnneks piirdunud seni nende kahega.

Klimatoloogiline suvi, aeg, kus ööpäeva keskmine õhutemperatuur ületab 13 kraadi, algas kalendrilisest mõne päeva võrra varem, pööripäeval esines aga äikest, sooja oli 14 (Hiiumaal) kuni 21 kraadi (Võrumaal).

Jaaniöö püsis juba teist aastat vihmata, kagus oli kogu päev kena, kirdes sadas pea õhtuni vihma.

Tõraveres oli lõuna paiku 19 kraadi, tuulevaiksel hilisõhtul aga 17 kraadi sooja. Järgmisel päeval mõõdeti Võrus kuu kõrgeimaks temperatuuriks 26,3 kraadi.

Kui juuni lõpul meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis ilmast kokkuvõtteid tehti, selgus, et poole sajandi jooksul on märjem olnud vaid kurikuulus 1998. aasta suvi.

Eesti keskmiseks sademetehulgaks rehkendati tänavu 129 millimeetrit (norm ehk pikaajaline keskmine on 58 millimeetrit).

Normist neli korda enam sadas Narva-Jõesuus (211 millimeetrit), kõige väiksema, kuid siiski pooleteisekordse normitäitmisega sai toime Ristna (57 millimeetrit).

Kui too 1998. aasta suvi oli vähemalt soe, siis nüüd oli see üle kraadi normist jahedam (13,3 kraadi). Külmetas riigi loodenuk, märksa soojem oli aga kagus, võrokestel.

Aastate eest

1904. aasta jaanikuu oli Tartus väga külm (12 kraadi) ja niiske (94 mm). Kõige külmem juuni ei jää tollest kuigi kaugele ☹️ 1899 oma 10,6 kraadiga.

☹️ Postimehele kirjutati:

Miks tänavune suvi nii on, nagu ta on: vilu ja vihmane, selle kohta seletavad mõned ilmteadlased, et põhjus Lahevoost (Golfi hoovus - A. K.) tulla. See on suur merevoolus, mis Kesk-Amerika palavatest vetest algades kange hooga põigiti üle Atlandi okeani käib. Lahtvoo muutvat oma jooksu ajajooksul vähe, ja kui ta Europa rannale ligemale tuleb, siis ajab ta siin õhu väga niiskeks ja sigitab ka kangeid marusid.

Marutuuled tõusevad aga tihti väga äkki. Nii ei suuda ilma-jaamad nende tulekut enamasti mitte ette kuulutada.

☒ Postimehele kirjutati Nõost:

Liia vihma ja vilude ilmade üle kuulukse üleüldist kurtmist. Kuuldaks, et kartohvliseeme mitmetel mulla sisse ära mädanenud.

☒ Postimehele kirjutati Moskvast:

16. juunil oli siin kolekange maru, mis sajaaastased puud juurtega maast välja kiskus. Ka inimesi olevat lehtede teadet mööda hukka saanud. Elektriulitsaraudtee vagun, mis inimesi täis oli, visati peaaegu ühe silmapilguga rööbastest välja. Moskva haigemajad on vigasaanutega peaaegu täis.

1954. aasta juuni oli Tartus soe (õhusooja 15,6 kraadi) ja kuivavõitu (sademeid 48 mm).

Edasis edastati ilmast uudiseid:

☒ 27. juunil oli Tartu laulupäev. Lauldi õnnelikust ülesehitustööst, loovast nõukogude inimesest, tööinnust ja inimkonna tulevikust ☒ kommunismist. Rongikäik olla viibinud vihma tõttu.

☒ Kurdeti, et «kaardimoor Udrase ennustusi kuulavad paljud, sest ikka leidub veel mineviku porimülgastes siplejaid.»

☒ Emajõe-äärsetes paadisadamates on nii vähe paate, et nende üürimiseks ilusa ilmaga tuleb tundide viisi järjekorras seista.

Välisilmast

Kõige kuumem oli jaanikuu Pakistanis. Ilusa nimega Sibi linnas mõõdeti 50 kuumapügalat. Lõunanabal, Tartu-Tõravere ilmajaama Amundsen-Scotti nimelises sõsarjaamas (ka seal on päikesekiirguse mõõtmise keskus), mõõdeti selle öö (polaaröö!) madalaimaks temperatuuriks -73,5 kraadi.

8. kuupäev oli kontrastiderohke - ☒ Londonis mõõdeti 31, Ššotimaal aga 12 kraadi, Kanadas oli ilm veel omapärasem: paarisaja kilomeetri peal kohtas nii 29,9- kui 2,6-kraadist temperatuuri!